Δύο άγγλικά έργα

«ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ»-«ΔΕΚΑ ΜΙΚΡΟΙ ΝΕΓΡΟΙ»

Στὰ θέατρα «Ἀμιρὰλ» καὶ «Ἀκαδήμεια»

Ο γυρισμός τοῦ πολεμιστῆ δὲν εἶναι πάντα εὐχάριστη ὑπόθεση— γιὰ τοὺς ἄλλους. Προπάντων, ὅταν ἔχει πολὺ ἀργήσει κι ὅταν οἱ ἄλλοι τὸν νομίζουν χαμένο γιὰ πάντα. Ὁ Ὅ. Ἑρμπερτ κι ὁ Ὀδυσσέας κάτι ἤξεραν γιὰ τὶς «ἐκπλήξεις» τέτοιων ἐπιστροφῶν... Ἀπὸ τότε, πλῆθος ἔργα ἐκμεταλλεύθηκαν τὸ θέμα, ἀπ' τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα ὡς τὰ δράματα ποὺ ἐγέννησε ὁ πρόσφατος παγκόσμιος πόλεμος («Ζίγκφριντ» τοῦ Χάρτογ, «Κἄβρ καὶ Ἄννα» τοῦ Λεοναρντ Φράνκ, «Ταξιδιώτης χωρὶς ἀποσκευὲς» τοῦ Ἀνούϊγ κλπ.). Τὸ «Ἕνας Ἄγνωστος», ὡστόσο, ποὺ ἀνέβασε ὁ θίασος Σμαρώλας Γιώλη κι ὁ Τ. Καρούσος στὸ «Ἀμιρὰλ», θυμίζει περισσότερο τοὺς «Ἐμπόρους τῆς Δόξας» τὸν Μ. Πανιόλ καὶ Π. Νιδουά. Μὰ ἀπ' τὴν ἀνάπαση. Στὸ γαλλικὸ ἐκεῖνο ἔργο, οἱ συγγραφεῖς σατίριζαν πικρὰ καὶ βίαια, τοὺς ἀνεύθυνους ἐκμεταλλευτὲς τῆς μνήμης τῶν πολεμιστῶν. Στὸν «Ἕνα Ἄγνωστο», οἱ συγγραφεῖς δραματοποιοῦν τὴν ἐξιδανίκευση τῶν νεκρῶν πολεμιστῶν ἀπ' τοὺς δικούς τους.

Γραμμένο ἀπὸ πατέρα καὶ γιὸ (τὸν Ρόλαντ καὶ τὸν Μάϊκλ Πέρτγουιν), τὸ ἔργο φέρνει τελικὰ ἀντιμέτωπους ἕνα γιὸ κ' ἕνα πατέρα. Ὁ δεύτερος, αὐτοδημιούργητος ὅσο κ' ἐγωκεντρικὸς ἐπιχειρηματίας — καὶ τυφλός, ἀπὸ πάνω, γιὰ νἀ' αὐξηθῇ ἡ ἑβδομαδιαία του — ἔχει κάνει τυδαῖμα καὶ εἰδώλο τὸ μοναχογιὸ γιὰ τοῦ, ποὺ σκοτώθηκε στὴ Γαλλία. Ἀλλὰ ὁ «ἥρωας» ἐκεῖνος (The Paragon, ὅπως εἶναι ὁ τίτλος τοῦ πρωτοτύπου) κάθε ἄλλο παρὰ σπουδαῖος καὶ ἥρωας ἦταν. Οἱ δικοί του, ἐκτὸς ἀπ' τὸν πατέρα του, τὸ ἤξεραν καλά, καὶ γρήγορα τὸ ἀνακαλύπτει καὶ μόνος του, θεατής. Πῶς καὶ γιατί, δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἐμαρτυρήσω γιὰ νὰ μὴν προδώσω τὰ μυστικὰ τοῦ Ἔργου.

Μὰ κι ἀπ' αὐτὰ τὰ λίγα, θὰ μάντεψε ὁ ἀναγνώστης πὼς ὁ «Ἄγνωστος» δὲν ἔχει σχέση οὔτε μὲ τὴν κοινωνικὴ σάτιρα τῶν «Ἐμπόρων τῆς Δόξας», οὔτε μὲ τὸ διεθνισμὸ τοῦ «Ζίγκφριντ», οὔτε μὲ τὴν ἀπελπισία τοῦ «Ταξιδιώτη χωρὶς ἀποσκευές». Θέλει νὰ εἶναι ψυχολογικὸ δράμα. Ἀλλὰ δὲν καταφέρνει νὰ εἶναι παρὰ μελόδραμα. Στὸ Α' Μέρος κάπως πάει νὰ σκιαστριστῇ ἡ μορφὴ τοῦ Πατέρα μὲ τὴν «ἔνδειξη» ἀφοσίωση τοῦ τυδαλμά του. Ἀλλὰ στὸ Β', οἱ «περιπέτειες» ποὺ εἰσβάλουν ἀπ' τὰ μπαλκόνια καὶ τὶς πόρτες, ἀνατινάζουν κάθε πιθανοφάνεια καὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν ἐπεισοδίων. Προπάντων, τὸ πεισματικό, ἐγωιστικὸ ἀγκίστρωμα τοῦ Πατέρα στὸ χωματένιο του εἴδωλο μὲ τόση μανία ποὺ νὰ φτάνῃ ὡς τὸν ἀφανισμό τοῦ ἴδιου τοῦ εἰδώλου, καταντάει καὶ ψυχολογικὰ ἀμφισβητήσιμο καὶ δραματικὰ ἀποφορτικό. Οἱ συγγραφεῖς θέλησαν νὰ στήσουν ἕνα δράμα τῶν κούφιων εἰδώλων, καὶ καταλήξαν σ' ἕνα μάλλον κούφιο μελόδραμα...

Οἱ «ἐκπλήξεις», ὡστόσο, ποὺ κρύβει τὸ Ἔργο, μποροῦν νὰ κεντρίσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ θεατῆ, ἂν προβληθοῦν ἀπὸ κατάλληλη παράσταση. Δὲν εἶναι, δυστυχῶς, αὐτὴ ἡ περίπτωση τοῦ «Ἀμιρὰλ». Μ' ὅλο ποὺ ὁ Μ. Ἀγγελόπουλος ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιὰ νὰ μεταμορφώσῃ τὴν ὑποτυπώδη σκηνὴ σὲ ἐγγλέζικο ἐξοχικὸ σπίτι, ἡ παράσταση οὔτε τὸ ἐξωτερικό, οὔτε τὸ ἐσωτερικὸ (τὸ ψυχολογικὸ) πλαίσιο μπόρεσε ν' ἀποδώσῃ. Οἱ περισσότεροι ἠθοποιοὶ ὑλοφέτησαν μιὰ πολὺ «φουκτὴ» ἀπαγγελία (τόσο ἄχρηστη, μάλιστα, σ' ἕνα τόσο μικρὸ θέατρο), ποὺ ἐξουδετέρωσε κάθε πιθανότητα δημιουργίας κάποιας «ἀτμόσφαιρας».

Ἡ διανομή, ἐπειτα, τῶν ρόλων ἦταν συχνὰ ἀπρόσφορη: ἡ Σμαρούλα Γιώλη δὲν ταιριάζει, σὲ ἐφηβικὰ μὰ πρωτόπλαστα, σὲ διάβαση, μὲ τὴ Λαίδη Τζέην· οὔτε ὁ Τ. Νέλσ μὲ τὸν Λόρδο Κλέϊτον. Ἐκεῖ, ὅμως, ὅπου ἡ ἐρμηνεία ἀνατίναζε τὸ ρόλο ἦταν ἡ περίπτωση τοῦ Ἀνδρέα Μπάρκουλη. Καὶ ἀπορῶ πῶς δὲν τὸ ὑποψιάστηκαν οὔτε ὁ ἴδιος οὔτε ὁ Τ. Καρούσος, ποὺ σκηνοθέτησε τὸ Ἔργο. Ὁ Α. Μπάρκουλης παρουσίασε τὸν «ἄγνωστο» σὰν χυδαῖο, πρόστυχο, ντεπὶλὰ σωματώμπορο τῶν λιμενικτίκων καταγωγίων. Ἔξησε ὁλότελα πὼς ὁ «Ἄγνωστος» εἶναι προπάντων ἕνα κακομαθημένο παιδὶ (τόσες φορὲς λέγεται στὸ Ἔργο), ποὺ τὰ πατρικὰ χάϊδια ἔχουν ἐκβρίζει τὴν ἀνευθυρία του καὶ ἡ τομαροφιλία τὸν κυνισμό του. Ἀλλὰ ὁ κυνισμὸς δὲν ἐκφράζεται μὲ ἀδιάκοπους μορφασμοὺς μαχαιροβγάλτη, μὲ γκρὰν - γκινιόλ κουβέντες καὶ μὲ τεντώματα πάνω στὶς πολυθρόνες καὶ τὶς καρέκλες. Ὑπάρχει κάποια ἀπόσταση, διάβολε!, ἀνάμεσα στὴν ἀμόητητα ἑνὸς ἐχαλασμένου νέου ψυχολογικοῦ δράματος καὶ στὴ σχηματιστικὴ ὁλότελα ἐξωτερικὴ ἀστυνομίστικα τοῦ «κακοῦ» τῶν «Δύο Ὀρφανῶν», ποὺ παρουσίασε ὁ Α. Μπάρκουλης.

Ὁ Τ. Καρούσος ἔπαιξε συγκρατημένα καὶ στιβαρὰ τὸν Πατέρα στὸ Α' Μέρος. Ἔπειτα, ὅμως, στὶς ἐκρηκτικὲς σκηνές του, δὲν ἀπόφυγε τὴ ρητορικὴ βαρβαρότητα, ἐνῶ «τραβάγκαρδα» ὑποδολικὰ καὶ μελοδραματικὰ τὸ δοῦδο σχόλιο τὸν «πρὶν ἀπ' τὴν τελικὴ σύγκρουση.

Ἡ Δέσποινα Νικολαΐδου ἔδωσε μὲ εἰλικρίνεια καὶ ἔνταση τὴ σχήρα τοῦ Γιουΐ. Ἀθόρμητος ἦταν κι' ὁ Γ. Τσιτσόπουλος, καὶ γραφικὴ (μὲ κάποια ὑπερβολή, ὡστόσο) ἡ ἐπινοημα τοῦ ἱστρίας τῆς Λουΐζας Πασβιατά.

Ἐμπειρη καὶ ζωντανὴ ἡ μετάφραση τοῦ Στέφη Σπηλιωτόπουλου.

Τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ σχετικὰ μόνο ξυπνᾶ ὁ «Ἄγνωστος», προκαλοῦν στὸ Ἐκσπρὸ οἱ «Δέκα μικροὶ νέγρο» τῆς Ἄγκαθα Κρίστι, ποὺ παρουσίασε ἡ «Νέα Σκηνὴ» στὸ «Ἀκαδήμεια». Φυσικά, γιὰ ὅσους δὲν ἔχουν διαβάσῃ τὸ μυθιστόρημα ἢ δὲν ἔχουν δῆ τὴν ὡραία ταινία ποὺ γύρισε ἀπ' αὐτὸ ὁ Ρενὲ Κλαίρ, ἐδῶ καὶ 18 χρόνια, μὲ μιὰ δεκάδα ἀληθινὰ προσὼπα κατασρίστες (Τζούντιθ Ἀντερσον, Μπάρρυ Φιτζέραλντ, Οὐάλτερ Χιοσττον, Ὕμπρεϊ Σμίθ, Μίσα Ἄουερ π.λ.π.).

«Κλασσικὸ» ἔργο τῆς ἀστυνομικῆς φιλολογίας, οἱ «Δέκα μικροὶ νέγροι συγκεντρώνουν σ' ἕνα ἐρημονήσι, κάπου στ' ἀνοιχτὰ τῆς Κορνουάλης, δέκα καλεσμένους, ποὺ σὲ λίγο κατηγοροῦνται ἀπ' τὸν ἀόρατο οἰκοδεσπότη τοὺς γιὰ ἰσάριθμα ἐγκλήματα καὶ ἀπειλοῦνται μὲ ἀνάλογη τιμωρία. Κ' ἔτσ τὴν τελευταία στιγμή, ὁ θεατὴς παρακολουθεῖ τὸ ἔργο τῆς Πέμεσης, χωρὶς — ἀλήθεια — νὰ μπορῇ νὰ μαντέψῃ ποιὸς εἶναι ὁ τιμωρὸς ἢ ὁ δολοφόνος τὸ εὕρημα — κλειδὶ τοῦ μυστηρίου εἶναι πολὺ ἔξυπνο, ἡ ἀποκάλυψη ἀπροσδόκητη καὶ ἡ «ἀγωνίσα» κατακόρυφη...

Φαίνεται πὼς καὶ ἡ παράσταση στὸ «Ἀκαδήμειαρ, εἶχε καὶ ἀμηχανίες στὴν κίνηση καὶ ἀδεξιότητες πολλὲς στὴν ἐρμηνεία. Τὰ μονογραμ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΓΛΥΠΤΗ

Τὸ Ἵδρυμα Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν ἀνεκοινώθη ὅτι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1968 θὰ διεξαχθῇ διαγωνισμὸς διὰ τὴν ἀποστολὴν ἑνὸς ὑποτρόφου στὸ ἐξωτερικὸ πρὸς ἐκπαίδευσιν στὴν Γλυπτικήν. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὸ Ι. Κ.Υ. (Λυκουργόπουλος 14, Ἀθῆναι, Τ. 119, τηλ. 235.580 καὶ 230.274) αὐτοπροσώπως ἢ, ἂν κατοικοῦν ἐκτὸς τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν, νὰ ἐπιστολὴ γιὰ νὰ λάβουν γνῶσι τῶν ἐξεταστέων θεμάτων, γλωσσῶν καὶ γένει τῶν ὅσων ποὺ διεπομνήσθησαν τὰ παραλάβουν τὰ πρὸς συμπλήρωσιν ἔντυπα.